

Ophavsretsloven har i § 39 følgende bestemmelse: »§ 39. Den, der erhvervsmæssigt fremstiller eller indfører lyd- eller videobånd eller andre indretninger, hvorpå lyd eller billeder kan optages, skal betale vederlag til ophavsmændene til de i stk. 2 nævnte værker.

Stk. 2. Vederlaget skal betales for bånd m.v., der er egnet til fremstilling af eksemplarer til privat brug, og kun for værker, som er udsendt i radio eller fjernsyn, eller som er udgivet på fonogram, film, videogram eller lignende.

«Kulturministeriet har overladt til private organisationer som Koda og CopyDan at praktisere opkrævningen af afgiften, som nævnt i § 39. Konsekvensen er blevet, at det meget åbne udtryk »... bånd m.v.« er blevet tolket til også at være hukommelsesenheder til digitale kameras. Der er planer om at udvide afgiften til alt digitalt udstyr, som teoretisk kan anvendes til lagring af ophavsretsbeskyttede værker. Altså langt ud over, hvad Folketinget gav lovhjemmel til med ophavsretsloven.

Koda og CopyDan planlagde allerede i efteråret 2000 at pålægge blanke CD-ROM'er en ny afgift, der så blev udsat til 1. juli 2001. Derefter ville samme organisationer indføre afgift på flash-cips til kamera, men efter offentlig kritik vil de måske ikke alligevel.

Grundloven tilpligter, at afgifter skal være vedtaget ved lov, og at også ændringer skal ske ved lov. Det forekommer derfor meget tvivlsomt, om grundloven overholdes, når en privat forening kan bestemme, at »...m.v.« pludselig omfatter emner, der slet ikke var tænkt på med loven, og at de kan henholdsvis indføre og ophæve afgifterne med kort varsel. Det medfører jo betydelige tab for de erhvervsvirksomheder, der handler med artiklerne. Disse virksomheder udsættes for en lemfældig administration, som grundloven jo havde til hensigt at beskytte befolkningen imod.

Spørgeren er ikke interesseret i Kulturministeriets kulturpolitiske vurdering af lovgivningen, men ønsker derimod justitsministerens juridiske vurdering af, om det virkelig er i grundlovens ånd, at skatter og afgifter kan administreres så abstrakt, som tilfældet er med ophavsretsafgiften. Et er, at en selvbestaltet privat organisation har opkrævningsmonopol på afgifterne, noget ganske andet er, om denne organisations bestyrelse med tilfældige flertal kan sætte afgifter op og ned – indføre og ophæve aldeles tilfældigt – og helt uden om Folketinget.

Svar (31/8 01)

Justitsministeren (Frank Jensen):

Grundlovens § 43, 1. led, har følgende ordlyd:

»§43. Ingen skat kan pålægges, forandres eller ophæves uden ved lov...«

Det er i den statsretlige litteratur almindeligt antaget, at grundlovens § 43 indeholder et myndighedsforbud, således at reguleringen af skatter kun kan ske umiddelbart ved lov og altså ikke administrativt med hjemmel i lov, jf. bl.a. Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret 2, 3. udgave ved Ole Espersen, 1980, side 836 ff., og Henrik Zahle, Dansk Forfatningsret 1 Institutioner og regulering, 2. udgave, 1995, side 356 ff.

Der er i den statsretlige litteratur almindelig enighed om, at udtrykket »skat« i grundlovens § 43 omfatter offentligretlige ydelser, som tilfalder det offentlige, og som ikke kan anses for vederlag for en modydelse fra det offentlige.

Som anført i begyndelsen for spørgsmålet indebærer ophavsretslovens § 39, at den, som erhvervsmæssigt fremstiller eller indfører lyd- eller videobånd eller andre indretninger, hvorpå lyd eller billeder kan optages, skal betale et beløb, der udgør vederlag til vedkommende ophavsmand.

Det vil sige, at ydelser efter ophavsretslovens § 39 ikke kan anses for omfattet af udtrykket »skat« i grundlovens § 43.

Om bestemmelsen i grundlovens § 43 kan i øvrigt henvises til bl.a. Danmarks Riges Grundlov med kommentarer, redigeret af Henrik Zahle, side 228 ff.

Spm. nr. S 3623

Til kulturministeren (20/8 01) af:

Kim Behnke (UP):

»Hvilken betydning mener ministeren, at det vil få for afgiften på blanke optagedemedier, at flere pladeselskaber er begyndt at sikre deres musik-CD'er mod kopiering?«

Begrundelse

Argumentet for at der i Danmark skal betales en ophavsretsafgift på blanke optagedemedier som kasettebånd, minidisk, brændbare CD-ROM'er osv. er, at forbrugere kopierer fra originalvær-